

УДК 784.011.26:[305-055.2:159.923.2]"20"

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-5-8>

Наталія КОВМІР

викладач кафедри естрадного співу, Київський національний університет культури і мистецтв, вул. Є. Коновальця, 36, м. Київ, Україна, 01133

ORCID: 0000-0001-5290-2629

Павло ЗІБРОВ

народний артист України, професор кафедри естрадного співу, Київський національний університет культури і мистецтв, вул. Є. Коновальця, 36, м. Київ, Україна, 01133

ORCID: 0000-0002-3537-5860

Анна БУРЛАКА

доктор філософії, старший викладач кафедри естрадного співу, Київський національний університет культури і мистецтв, вул. Є. Коновальця, 36, м. Київ, Україна, 01133

ORCID: 0000-0003-0752-5857

Бібліографічний опис статті: Ковмір, Н., Зібров, П., Бурлака, А. (2025). Жіноча вокальна ідентичність на сучасній естраді: нові виконавські стратегії та деконструкція гендерних стереотипів. *Fine Art and Culture Studies*, 5, 53–65, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-5-8>

ЖІНОЧА ВОКАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ НА СУЧАСНІЙ ЕСТРАДІ: НОВІ ВИКОНАВСЬКІ СТРАТЕГІЇ ТА ДЕКОНСТРУКЦІЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ

Мета: визначити особливості формування та прояву жіночої вокальної ідентичності в естрадному мистецтві, виявити нові виконавські стратегії та способи подолання гендерних стереотипів у творчості українських і західноєвропейських співачок.

Методологія: застосовано міждисциплінарний підхід, що поєднує музикознавчий, культурологічний, гендерний та компаративний аналіз. Використано інтерпретаційний, дискурсивний та структурно-аналітичний методи для виявлення особливостей еволюції жіночої вокальної манери та художнього образу на естраді, дослідження формування жіночої вокальної ідентичності та аналізу нових виконавських стратегій, спрямованих на деконструкцію гендерних стереотипів у творчості сучасних українських і західноєвропейських співачок. Розглядається еволюція жіночої вокальної манери від традиційного лірично-етичного звучання до експериментальних моделей, що поєднують автентичність, соціальний меседж і сценічну інноваційність. Особлива увага приділяється трансформації художнього образу жінки на сцені, його відходу від патерналістських архетипів і становленню багатошарової суб'єктності.

Наукова новизна: уперше системно розглянуто феномен жіночої вокальної ідентичності в контексті естрадного мистецтва як динамічний процес взаємодії традиційної спадщини й інноваційних стратегій самовираження. Визначено механізми трансформації художнього образу жінки-виконавиці в умовах деконструкції гендерних стереотипів та глокалізації музичного простору.

Висновки: порівняльний аналіз українського та західноєвропейського досвіду демонструє, що сучасна естрада стає платформою для утвердження жіночої суб'єктності, самовираження, культурного протесту та творчої автономії жінки, поєднуючи традиції та інновації у розвитку вокальної культури. Тенденції розвитку жіночої вокальної манери засвідчують перехід від традиційних моделей емоційної чуттєвості до експериментальних, ідентифікаційних та інтеркультурних форм, що поєднують автентичність, соціальний зміст і сценічну інноваційність.

Ключові слова: жіноча вокальна ідентичність, естрадна музика, гендерні стереотипи, українська сцена, західноєвропейська естрада, виконавські стратегії, художній образ.

Nataliia KOVMIR

Lecturer, Department of Pop Singing, Kyiv National University of Culture and Arts, 36 Ye. Konvaltsya St, Kyiv, Ukraine, 01133

ORCID: 0000-0001-5290-2629

Pavlo ZIBROV

People's Artist of Ukraine, Professor, Department of Pop Singing, Kyiv National University of Culture and Arts, 36 Ye. Konvaltsya St, Kyiv, Ukraine, 01133

ORCID: 0000-0002-3537-5860

Anna BURLAKA

Doctor PhD, Senior Lecturer, Department of Pop Singing, Kyiv National University of Culture and Arts, 36 Ye. Konvaltsya St, Kyiv, Ukraine, 01133

ORCID: 0000-0003-0752-5857

To cite this article: Kovmir, N., Zibrov, P., Burlaka, A. (2025). Zhinocha vokalna identychnist na suchasni estradi: novi vykonavski stratehii ta dekonstruktsiia hendernykh stereotypiv [Female vocal identity in contemporary pop: new performance strategies and deconstruction of gender stereotypes]. *Fine Art and Culture Studies*, 5, 53–65, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-5-8>

FEMALE VOCAL IDENTITY IN CONTEMPORARY POP: NEW PERFORMANCE STRATEGIES AND DECONSTRUCTION OF GENDER STEREOTYPES

Goal: to determine the features of the formation and manifestation of female vocal identity in pop art, to identify new performance strategies and ways to overcome gender stereotypes in the work of Ukrainian and Western European singers.

Methodology: an interdisciplinary approach was applied, combining musicological, cultural, gender and comparative analysis. Interpretive, discursive and structural-analytical methods were used to identify the features of the evolution of female vocal manner and artistic image on the stage, to study the formation of female vocal identity and the analysis of new performance strategies aimed at deconstructing gender stereotypes in the work of modern Ukrainian and Western European singers. The evolution of female vocal manner from traditional lyrical-ethical sound to experimental models that combine authenticity, social message and stage innovation is considered. Special attention is paid to the transformation of the artistic image of a woman on stage, its departure from paternalistic archetypes and the formation of a multilayered subjectivity.

Scientific novelty: for the first time, the phenomenon of female vocal identity in the context of pop art is systematically considered as a dynamic process of interaction between traditional heritage and innovative strategies of self-expression. The mechanisms of transformation of the artistic image of a female performer in the conditions of deconstruction of gender stereotypes and globalization of the musical space are determined.

Conclusions: a comparative analysis of Ukrainian and Western European experience demonstrates that modern pop is becoming a platform for the affirmation of female subjectivity, self-expression, cultural protest and creative autonomy of women, combining traditions and innovations in the development of vocal culture. Trends in the development of female vocal manner demonstrate a transition from traditional models of emotional sensuality to experimental, identification and intercultural forms that combine authenticity, social content and stage innovation.

Key words: female vocal identity, pop music, gender stereotypes, Ukrainian stage, Western European stage, performance strategies, artistic image.

Актуальність проблеми. Сучасне естрадне мистецтво є потужним комунікативним простором, у якому формуються та транслюються моделі поведінки, світоглядні орієнтири, соціальні ролі. Особливе місце в цій системі посідає «вокальна ідентичність естрадного вокаліста», що «відображає унікальні характеристики й особливості його вокальної майстерності, стилю співу та виконавського підходу. Це є сукупністю унікальних рис, звуків, виразності й емоцій, які роблять вокаліста впізнаваним та особливим» (Фурдичко та ін., 2024, с. 184).

У цьому аспекті особливої уваги заслуговує жіноча вокальна творчість, адже саме через неї виявляються нові способи самовираження, емоційної чутливості та соціальної активності жінки в культурі. Упродовж XX–XXI століть відбулися значні зміни у сприйнятті ролі жінки на сцені: від декоративного об'єкта чи «медіума емоцій» – до самостійної артистки, авторки, продюсерки, носійки інтелектуального і соціального меседжу – «феномену на концертній естраді... із образним осмисленням та харизматичним впливом на слухача

крізь призму репертуарного розмаїття» (Бойчук, 2023, с. 56).

В українському музичному просторі процеси емансипації та переосмислення жіночої ролі набули особливої динаміки після 2010-х років, коли на естраді з'явилися та ствердилися нові виконавиці – ONUKA, Alyona Alyona, Jerry Neil, Юлія Саніна, Христина Соловій та ін., які поєднують традиційність і новаторство, створюючи складну систему знаків жіночої ідентичності. Паралельно у західноєвропейському контексті відбувається трансформація художнього образу жінки – від чуттєвої співачки до культурної лідерки (Lady Gaga, Beyoncé, Adele, Dua Lipa, Florence Welch та ін.). Ці виконавиці розширюють межі естрадного вокалу, поєднуючи музичний, перформативний, соціальний і філософський виміри творчості.

Проблематика жіночої вокальної ідентичності в естрадному мистецтві набуває особливої актуальності у зв'язку з поширенням дискурсів гендерної рівності, самопрезентації та деконструкції стереотипів. Вона виходить за межі суто вокальної майстерності, охоплюючи питання сценічного образу, тембрової характеристики, манери співу, інтерпретації тексту, пластики, стилю одягу та комунікації з аудиторією. Актуальність теми визначається необхідністю наукового осмислення процесів, що відбуваються у сучасному естрадному просторі, де жіночий голос стає не лише естетичним явищем, а й інструментом соціокультурної рефлексії. Порівняння українського та західноєвропейського досвіду дозволяє виявити спільні тенденції й відмінності у стратегіях самопрезентації жінки-виконавиці, її способах формування художнього образу та відображення гендерної проблематики у музичному дискурсі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика жіночої вокальної ідентичності, гендерних аспектів сценічної творчості та трансформацій естрадного виконавства останніми роками стає предметом міждисциплінарних наукових студій як в українському, так і в західноєвропейському контекстах. У зарубіжних дослідженнях акцент робиться на осмисленні взаємозв'язку між вокальною манерою, візуальною репрезентацією та гендерною ідентичністю. Зокрема, Т. Годлевські (Godlewsky, 2019) аналізує візуальні стратегії жіночого сценічного самовираження в музичних відео;

Е. Маррей-Джонс (Murray-Jones, 2021) розглядає досвід жінок-співачок у системі британської музичної освіти, підкреслюючи роль ідентичності у формуванні вокальної манери; Б. Терпін (Turpin, 2022) вводить поняття «voice image» як конструкта вокальної ідентичності, що об'єднує фізіологічні, естетичні й соціокультурні чинники.

В українському музикознавчому дискурсі активно розвивається аналіз естрадного вокалу в контексті культурних і соціальних процесів: І. Бобул (2021) розглядає естрадно-вокальне мистецтво як феномен масової культури; А. Бойчук (2023) простежує трансформацію виконавських підходів у парадигмі ХХІ століття; А. Бурлака (2023) трактує естрадну пісню як засіб культурної ідентифікації. Суттєвий внесок у вивчення вокальної манери та художнього образу виконавця зроблено у працях О. Войченко (2022), П. Зіброва і В. Зайцева (2024), О. Козій і Л. Тарасюк (2022), де розкриваються техніко-стильові параметри сучасного співу. Дослідники (Гаценко, Ковмір, Юрчук, 2024; Фурдичко, Усачова, Калюжна, 2024; Кдинова, Цапенко, Пlegуца, 2024) звертаються до сценічного втілення пісні, інтерпретаційних стратегій та інноваційних підходів, що визначають еволюцію виконавської культури. А. Попова (2023) розглядає інтеграцію джазового вокалу, тоді як А. Каплюк (2023) окреслює стильове різноманіття сучасної української естради. Окремий пласт наукових розвідок (Конвалюк, 2018; Красовська та ін., 2025; Матюшенко-Матвійчук, 2022) присвячено типології творчих особистостей і пошуку новаційних концепцій у вітчизняному вокально-естрадному просторі. Водночас роботи О. Сінькевич (2014) та А. Ткачук і Ж. Буць (2023) формують гендерно-культурологічне підґрунтя, у межах якого аналізується образ жінки у масовій культурі.

У сукупності розглянуті джерела демонструють, що сучасна наука поступово переходить від описового аналізу вокальних практик до інтерпретації співу як соціокультурного й ідентифікаційного феномену, що відображає трансформації ролі жінки на сцені. Проте питання взаємозв'язку між жіночою вокальною ідентичністю, художнім образом та деконструкцією гендерних стереотипів на матеріалі української та західноєвропейської естради

потребує подальшого системного осмислення, що й визначає мету цієї статті.

Мета дослідження – визначити особливості формування та прояву жіночої вокальної ідентичності в сучасному естрадному мистецтві, виявити нові виконавські стратегії та способи подолання гендерних стереотипів у творчості українських і західноєвропейських співачок.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Розглядаючи теоретико-методологічні засади дослідження жіночої вокальної ідентичності, зауважимо, що поняття вокальної ідентичності є багатшаровим і охоплює як звукову (темброву, технічну, стилістичну), так і смислову (психологічну, соціокультурну, естетичну) складові. У музикознавчому дискурсі воно означає сукупність вокальних, виражальних і поведінкових характеристик, через які артист заявляє свою індивідуальність у просторі публічної комунікації, адже «для кожного співака вкрай важливим завданням є пошук власного стилю, неповторної манери, того, що вирізняє його з-поміж інших виконавців» (Войченко, 2022, с. 79). За визначенням дослідників, вокальний стиль є не лише технікою звукоутворення, а й модусом самопрезентації, способом «озвучення» особистості у культурі. У цьому сенсі жіночий голос у естрадному мистецтві виступає маркером не лише естетичної, а й гендерної ідентичності. Його звучання завжди несе певний соціальний код – ніжність, силу, пристрасть, протест або іронію, що в українському контексті засвідчує «концептуальне оновлення сучасної ... вокальної естради» та «набуття нею значущої соціальної місії, статус сфери вираження як вічних, так і гостро актуальних проблем буття людини та людства, зокрема в національному забарвленні» (Красовська та ін., 2025, с. 62).

Вокальна ідентичність, безперечно, є складовою художнього образу, її формування включає такі аспекти, як: темброва індивідуальність (унікальне звучання голосу, пов'язане з природними й технічними параметрами); виконавська манера (інтонаційна гнучкість, фразування, дихання, артикуляція, володіння стилем); сценічна поведінка (жести, пластика, візуальний образ, мова тіла); інтерпретація тексту (емоційно-смісловне наповнення виконання); авторська позиція (творення особистого меседжу, який відображає життєву або соціальну

позицію). В естрадному жанрі, який має комунікативно-театральну природу, вокальна ідентичність часто набуває рис перформативності – тобто втілюється у дії, у процесі виконання. Вона стає не лише проявом майстерності, а й актом самовизначення виконавиці перед публікою. Отже, сценічний виступ співачки – це не просто демонстрація вокальних даних, а втілення гендерної ролі, її інтерпретація або заперечення. Застосування гендерного підходу в аналізі музичного мистецтва дає змогу розглядати вокал не лише як художню, а й як соціокультурну практику.

Традиційно в історії європейської естради (як і української) образ жінки асоціювався з емоційністю, чуттєвістю, вразливістю. Проте з другої половини ХХ століття, під впливом феміністичних рухів і глобалізації культурних процесів, з'являється новий тип жіночої суб'єктності – активної, незалежної, експресивної. В сучасних соціокультурних умовах «персону естрадного співака трактуємо як пасіонарну, самоактуалізовану особистість, здатну на вчинок «креативну свідомість» на індивідуальному рівні, як індивідуальний первень у творчій реальності» (Конвалюк, 2018, с. 78). У межах цього нового бачення виконавиці дедалі частіше виступають авторками власного репертуару, продюсерками, режисерками сценічних проєктів. Таким чином, жіночий голос перестає бути «об'єктом слухання» і перетворюється на суб'єкт культурного висловлювання, де моделлю самопрезентації стає виконавська стратегія та «інноваційні образи, котрі відіграють роль орієнтирів гендерної ідентифікації» (Сінькевич, 2014, с. 16–17).

Поняття виконавської стратегії у музичному мистецтві охоплює систему творчих рішень, спрямованих на формування індивідуального стилю виконавиці. Це комплекс вокальних, сценічних і комунікативних прийомів, за допомогою яких артистка формує свій образ і взаємодіє з публікою. Для сучасної естради характерні такі типи жіночих виконавських стратегій, як: емоційно-лірична (орієнтація на щирість, психологічну глибину, автентичність почуття – Тіна Кароль, Adele); інтелектуально-концептуальна (поєднання вокалу з філософською або соціальною ідеєю – ONUKA, Björk, Florence Welch); бунтарсько-іронічна (заперечення стереотипів, гра з маскулініними кодами – Alyona Alyona, Lady

Gaga) та поп-феміністична (акцент на самоповазі, жіночій силі, тілесній свободі – Beyoncé, Dua Lipa). Кожна з цих стратегій є не лише естетичною, а й світоглядною позицією, що визначає характер художнього висловлювання.

Формування жіночого образу в історії естрадного мистецтва пройшло складний шлях від традицій до нової чуттєвості. Естрадне мистецтво, яке виникло на перетині музики, театру та масової культури, від самого початку було простором, де жіночий образ відігравав особливу роль. Змінюючись разом із соціальними епохами, цей образ відображав не лише естетичні смаки часу, а й уявлення суспільства про жіночність, мораль, свободу, красу й голос.

У перші десятиліття ХХ століття на європейській естраді панував образ жінки-музи – тендітної, романтичної, декоративної. Її функція полягала у вираженні емоцій, але не у формуванні позиції. У той час вокальна манера тяжіла до камерного або театрального типу звучання, що підкреслював мелодійність і «жіночну» м'якість голосу. На Заході цей тип уособлювали Édith Piaf, Marlene Dietrich, Ella Fitzgerald, які, навіть виходячи за рамки стандартів, залишалися в межах традиційного уявлення про жіночу емоційність. В Україні подібний архетип втілювали співачки 1950–початку 1990-х років – Лілія Сандулеса, Надія Крутова-Шестак, Оксана Білозір, Алла Кудлай та ін., зокрема Ніна Матвієнко, чия сценічна подача поєднувала сердечність, ліризм і глибоку народнопісенну інтонацію.

Починаючи з 1980-х, на тлі зростання ролі мас-медіа, формується образ жінки-зірки – яскравої, впевненої, зорієнтованої на сценічний успіх. У цей період естрадна культура активно взаємодіє з модою, рекламою, кіно. Вокальна манера стає більш експресивною, ритмічною, а образ жінки – енергійним, іноді провокаційним. Приклади – Мадонна (Madonna) на Заході та Софія Ротару в Україні, які у своїй творчості поєднали музичну різноплановість, сексуальність і сценічний артистизм. Творчості таких співачок стали притаманними «високий професіоналізм, пасіонарність, якість художніх інтерпретацій творів різного жанрово-стильового розмаїття, самоактуалізація, ...висока культура співу та інтерпретацій» (Конвалюк, 2018, с. 81).

На межі тисячоліть спостерігається докорінна зміна парадигми. Зростання впливу

цифрових медіа, соцмереж, глобалізація культури та розвиток феміністичних ідей сприяли гендерній революції і формуванню нової жіночої суб'єктності у ХХІ столітті. Жінка на сцені перестає бути об'єктом естетизації – вона стає авторкою власної історії. Ця тенденція породила явище, яке можна означити як «нова чуттєвість» або, за думкою дослідників, як «авторський стиль» (Фурдичко та ін., 2024, с. 183) – поєднання сили й вразливості, раціональності й емоційності, духовності й тілесності. У західноєвропейській культурі цей етап позначений творчістю Beyoncé, Lady Gaga, Adele, Dua Lipa, Florence Welch (Florence + The Machine).

Beyoncé утвердила модель сильної, незалежної жінки, яка через музику говорить про гідність, материнство, расову й гендерну рівність. Її альбом «Lemonade» (2016) став маніфестом жіночої автономності. Lady Gaga розмиває межі між мистецтвом і провокацією, використовуючи сценічний образ як засіб протесту проти стереотипів, зокрема щодо зовнішності, гендеру й сексуальності. Adele повертає до цінності щирості та емоційної правди, демонструючи, що жіночий голос може бути глибоким, «неглянцевим» і при цьому комерційно успішним. Dua Lipa репрезентує покоління нової жіночої емансипації, поєднуючи поп-естетику з твердженням самоповаги та професійної свободи.

Українська естрада ХХІ століття пройшла шлях від романтичних і народнопісенних архетипів до інтелектуального, соціально активного типу постфольклорної жіночності. Тут можемо виділити кілька ліній: по-перше, етнофемінізм і автентичність – у творчості Тоні Матвієнко, Каті Чілі, Христини Соловій зберігається зв'язок із традиційною співочою культурою, але її подача набуває камерно-урбаністичного звучання. Співачки втілюють образ жінки як носійки духовної пам'яті, що актуалізує традицію у сучасності. Електронно-інтелектуальна стратегія яскраво презентована у творчості Onuka (Ната Жижченко), яка поєднує електроніку з фольклором, створюючи модель модерної української ідентичності. Її сценічний образ – це поєднання жіночності, інтелекту і технологічної сучасності. Феміністично-соціальний протест є головним у творчості Alyona Alyona, яка радикально ламає уявлення про «жіночий»

голос на сцені. Її реп-мова, енергія і самоіронія стали символом нового покоління, яке не боїться бути поза стандартами краси та стилю. Саморефлексивна поп-іронія є притаманною Jerry Heil: співачка створює образ жінки сучасної, цифрової, іронічної, що через самоіронію та відвертість говорить про вразливість і внутрішню силу.

Осмилення індивідуальних стратегій жіночої вокальної ідентичності, які поєднують музичний стиль, сценічну поведінку й соціокультурне послання, призводить до пошуків загальних тенденцій у цьому напрямку, що демонструють неоднозначність вище окресленої класифікації. Зокрема, Юлія Саніна («The Hardkiss») у своїй творчості поєднує високий рівень вокальної техніки (від академічних прийомів до рокової експресії) із потужною концептуальністю сценічного образу. Її творчість часто має філософський або соціально-психологічний підтекст («Журавлі», «Коханці»), а сценічна поведінка відзначається контрольованою експресією і силою характеру. У візуальних і вокальних стратегіях Ю. Саніна тяжіє до гендерної рівноваги – поєднання жіночої чуттєвості з «небездоганною» брутальністю, що руйнує традиційні уявлення про «жіночість» на сцені; виконавиця є яскравою представницею нового покоління, що поєднує інтелектуальність і силу. Отже вокально-сценічну концепцію співачки можемо визначити як інтелектуально-концептуальну з елементами бунтарсько-іронічної.

Наталія Могілевська на ранньому етапі творчості реалізовувала класичну модель естрадної ліричної героїні (пісні «Ла-ла-ла», «Відправила меседж»), зосереджену на емоційній щирості, любовних переживаннях, м'якій вокальній пластиці. Однак у подальшому її сценічний образ набув рис самодостатності, внутрішньої сили й жіночого лідерства, що зближує співачку з поп-феміністичною парадигмою – особливо у виступах 2010–2020-х років, де наголошено на самоповазі, упевненості, харизмі, – традиції, трансформованій у жіночу самодостатність, що ствердило переважно емоційно-ліричну вокально-сценічну стратегію співачки, модифіковану поп-феміністичними тенденціями.

Ірина Білик – одна з ключових постатей української поп-естради 1990–2000-х років, чий вокальний стиль базується на емоційній

щирості, інтимності, чуттєвості, але при цьому супроводжується артистичною свідомістю сценічної гри. У багатьох її піснях простежується авторська філософія жіночої суб'єктності – любов як випробування, але не як підпорядкування, емоційна глибина як основа індивідуального стилю. Білик активно експериментувала із зовнішнім образом, сценічною пластикою, візуальною провокацією, випереджаючи свій час, демонструючи емоційно-ліричну стратегію з виразними рисами інтелектуально-концептуальної та наголошуючи «на виразності, глибині почуттів і тонкій музичній інтерпретації». Білик належить до такого типу співачок, які «можуть використовувати багато музичних нюансів, виражати емоції через голос, а також налаштованість на сприйняття інтимності й емоційного зв'язку зі слухачем» (Фурдичко та ін., 2024, с. 188).

Сценічно-вокальна стратегія Наді Дорофєєвої є знаковою для покоління 2020-х, яке поєднує масову популярність, іронічність і феміністичну саморепрезентацію. Дорофєєва уособлює нову хвилю жіночого поп-виконавства, де поєднано легкість, тілесну свободу та самоіронію. Її вокальна манера спирається на м'який поп-вокал з елементами електронної обробки, що підтримує атмосферу щирості, близькості до слухача, але без надмірної патетики. Сценічний образ співачки формує модель сучасної молоді жінки, яка поєднує естетику самоприйняття, сексуальну впевненість і іронічне ставлення до стереотипів («Gorit», «Щоб не було»). Через тексти, кліпи та стиль співачка утверджує право жінки бути емоційною, розкутою, самостійною, не втрачаючи при цьому ніжності й гри. Її художня стратегія має ознаки самоіронічної деконструкції «жіночої витонченості» – відмова від ідеалізованої образності на користь реальної, живої, часом недосконалої, але щирої героїні. Співачка послідовно формує власну поп-феміністичну стратегію з елементами бунтарсько-іронічно з орієнтацією на самоповагу, тілесну свободу та іронічне переосмислення жіночого образу в масовій культурі.

Тіна Кароль є однією з ключових постатей для аналізу жіночої вокальної ідентичності в українській естраді. Вона цікава тим, що її творчий шлях демонструє трансформацію від традиційного жіночого образу до самодостатнього мистецького концепту, тобто проходить

кілька етапів еволюції: від емоційно-ліричної концепції вокально-сценічного мистецтва до інтелектуально-концептуальної з елементами сакралізації жіночого образу. Тіна Кароль репрезентує високий рівень синтезу емоційності, драматизму та духовності в сучасній естрадній культурі. Її вокальна манера заснована на школі академічного співу, адаптованій до естрадного формату: широка амплітуда динаміки, контроль дихання, драматична подача тексту. Такий стиль споріднений із традицією *bel canto* – м'яке легато, гнучка фраза, орієнтація на «високу емоцію», але у поєднанні з сучасною поп-естетикою.

У перші роки творчості (альбоми «Show Me Your Love», «Полос притяжения») співачка втілювала образ ніжної, люблячої, жертвовної жінки, що відповідає класичному стереотипу «жіночої ліричності». Після 2010-х її художня стратегія зазнала глибокої трансформації – у творчості (концертні альбоми «Сила любові і голосу», «Красиво», альбом «Scandal», пісні «Україна – це ти», «Вільна», «Троянди» та ін.) з'являється концепт жіночої сили, духовної стійкості, сакрального покликання мистецтва. Вона створює «іконічний» образ жінки-музи, що поєднує в собі земне й небесне, тілесне й духовне. Це вже не просто співачка – це метафора любові, жертвовності та віри. Сценічні рішення (біле вбрання, символіка світла, ритуалізована пластика) надають їй виступам майже літургійного характеру, що відсилає до сакральних архетипів жіночого начала в українській культурі (Берегиня, Матір, Жінка-Душа). Тіна Кароль трансформує естрадну ліричність у високий етичний і духовно-естетичний концепт; її образ уособлює перехід від традиційної чуттєвості до інтелектуально-сакрального виміру жіночої ідентичності.

Відтак, у сучасному українському естрадному мистецтві жіночий образ стає багатограним і поліфонічним: він одночасно вибирає етнічну пам'ять, урбаністичну експресію, соціальну активність і особистісну щирість. Якщо для естради середини ХХ століття головною ознакою жіночого образу була емоційність, то в сучасному мистецтві формується рефлексивна чуттєвість – здатність усвідомлювати й осмислювати власні почуття, проговорювати досвід через вокал, слово, жест. Жінка на сцені тепер не лише «співає про любов», а й аналізує

любов як соціокультурний феномен, торкається тем самопізнання, тілесності, духовності, травми, внутрішньої сили. Така нова чуттєвість перетворює естраду на простір діалогу між артисткою та суспільством, у якому вокальний виступ стає актом самопрезентації, інтелектуальної дії та емоційного спротиву.

Слід також зупинитися на питанні еволюції жіночої естрадної вокальної манери – від традицій до експерименту, адже жіноча вокальна манера на естраді є показником не лише професійних тенденцій, а й соціокультурних процесів, які відображають зміну гендерних стереотипів та переосмислення ролі жінки в суспільстві. Ця еволюція простежується від наслідування академічних і народних традицій – до формування індивідуальних експериментальних стратегій, що охоплюють широкий спектр естетичних і технологічних підходів.

У ХХ столітті естрадна вокальна культура розвивалася у двох головних напрямках: традиційно-ліричному (пов'язаному з канонами академічного або народного співу) та модернізованому, зорієнтованому на нові жанри популярної музики. У цей період українська естрада представлена насамперед виконавицями, які поєднували народну інтонаційну основу з елементами камерної вокальної школи – Оксана Білозір, Ніна Матвієнко, Софія Ротару та ін. Для їхньої манери характерні чистота інтонації, ясність дикції, увага до фольклорного мелосу й інтонаційної виразності. Вокал був спрямований на збереження національної мелодики та етичну красу жіночого образу. Початок ХХІ століття ознаменувався появою нової генерації співачок, які відходять від нормативності звуку та канонічного уявлення про «жіночий голос». У їхньому виконанні вокал стає простором експерименту й самовираження, де важливу роль відіграють емоційна автентичність, темброва гнучкість, пошук індивідуального звучання, тобто «вокальна універсальність ... та виразний індивідуально забарвлений тембр» (Войченко, 2022, с. 81).

Українська сцена демонструє яскраві приклади цього процесу: Onuka (Ната Жижченко) – поєднує електронну естетику з фольклорними тембрами, впроваджуючи у вокал «несценічні» звучання (подих, шепіт, природні шуми). Юлія Юріна (екс-«Yuko») – використовує традиційні вокальні техніки (так зв. «білий голос»)

у контексті електронної музики, перетворюючи фольклор на інструмент сучасного експерименту. Alyona Alyona – вводить у простір української естради реп як форму жіночого самоствердження, де вокальність базується не на співі, а на ритмічній декламації та соціальному меседжі. Паралельно у західноєвропейському просторі простежується аналогічна тенденція. Бйорк (Ісландія), Florence Welch (Florence + The Machine), Billie Eilish пропонують різні моделі жіночої вокальної експресії: від мінімалістичного інтимного звучання до театралізованої емоційності. Їхні голоси виходять за межі технічної досконалості – натомість акцентують особистісну правдивість і художню свободу.

Еталонною постаттю для аналізу виконавської стратегії в західноєвропейському контексті є Adele (Адель Аткинс), що презентує емоційно-ліричну модель сценічної презентації авторської вокальної творчості (щирість, психологічна глибина, автентичність почуття). Adele є представницею традиційної європейської ліричної естради, у центрі якої – психологічна правда почуттів і емоційна достовірність. Її вокальна манера базується на соуловій і блюзовій традиції, що поєднує технічну стриманість із глибинною експресією. Вокал Adele вирізняється щільним тембром, контрольованою динамікою, акцентом на смисловій артикуляції, що створює ефект щирої сповіді. Основна виконавська стратегія співачки – максимальна психологічна відвертість, іноді навіть вразливість. Вона не грає роль, а говорить від себе, що формує довіру слухача та ефект інтимного діалогу. Її пісні («Someone Like You», «Hello», «Easy On Me») є зразками «емоційного реалізму» – простота мелодії компенсується глибиною інтонації й драматичною насиченістю голосу. На відміну від більшості поп-виконавиць, Adele уникає візуальної гіперсексуалізації. Її сценічний образ побудовано на мінімалізмі, гідності, внутрішній зібраності, що руйнує стереотип «жіночої привабливості як умови успіху». Така естетика формує новий етичний стандарт жіночої присутності на сцені – не як об'єкта бажання, а як суб'єкта переживання. Adele репрезентує жіночий тип артистизму, в якому головною стає емоційна чесність і глибина, а не зовнішня ефектність. Вона деконструє традиційний поп-образ співачки як «ідеальної жінки», утверджуючи модель «справжньої

людини», здатної говорити про біль, любов і прощення без прикрас.

Таким чином, еволюція жіночої естрадної вокальної манери демонструє перехід від репрезентації традиційного образу жінки (ліричної, ніжної, «вокально красивої») до самоідентифікації артистки як автора, експериментатора, носія індивідуальної правди. Ця трансформація є не лише естетичним явищем, а й маркером культурної емансипації, що виводить жіночий голос із простору наслідування у сферу творчої суб'єктності.

Безперечно, що жіночий образ на естраді є складним культурним конструктом, у якому поєднуються естетичні, соціальні та психологічні виміри. Він формується не лише художніми засобами – вокалом, сценічним рухом, костюмом, – а й системою суспільних очікувань, що протягом десятиліть визначали «належну» роль жінки у мистецькому просторі. Тривалий час естрада, як і загалом музична індустрія, відтворювала патерналістські моделі жіночності, де виконавиця постає об'єктом естетизації, а не суб'єктом творчого висловлення. У радянському та ранньопострадянському контекстах жіночий сценічний образ часто будувався на архетипі «берегині» або «музи», покликаної передавати моральні й ліричні цінності. Образ жінки-співачки поєднував емоційну щирість, моральну чистоту й контрольовану чуттєвість. Ці риси втілювали виконавиці, що символізували національний стиль та етичну висоту – Ніна Матвієнко, Раїса Кириченко, Оксана Білозір. Їхні сценічні образи формували уявлення про жінку як духовну носійку традиції, берегиню дому, моральний орієнтир нації.

З початком ХХІ століття відбувається злам традиційних гендерних наративів. Жінка на сцені дедалі частіше виступає не як виконавиця «чужого тексту», а як авторка, продюсерка, режисерка власного художнього вислову. Сучасна українська сцена демонструє різні моделі цього нового образу. Зокрема, Onuka (Ната Жижченко) уособлює тип «інтелектуальної артистки», що репрезентує сучасну Україну без екзотизації національного; її сценічний образ мінімалістичний, технологічно вишуканий, позбавлений гендерної акцентуації. Alyona Alyona – радикально переосмислює жіночність у хіп-хоп культурі, відмовляючись від тілесних ідеалів поп-естетики; її образ ґрунтується на

щирості, гуморі та соціальній відвертості. Тоня Матвієнко – поєднує ніжність традиційного тембру з внутрішньою силою сучасної жінки, демонструючи, що «жіночність» може бути різною – не лише м'якою, а й свідомо сильною, емоційно глибокою.

Західноєвропейський контекст пропонує ще ширший спектр художніх ідентичностей. Lady Gaga вибудовує багатошаровий перформативний образ, який балансує між театралізованою провокацією та гуманістичним меседжем; Björk утілює архетип «жінки-творця», що долає межі жанрів; Billie Eilish формує нову естетику «антиглянцю», де індивідуальність важливіша за відповідність ідеалу. Всі ці виконавиці реалізують спільну тенденцію – переходу від репрезентації до самопрезентації, від зовнішнього образу до внутрішнього сенсу.

Отже, художній образ жінки на естраді еволюціонує від символу соціально зумовленої ролі до вияву індивідуальної ідентичності. Сучасна артистка більше не є лише «виконавицею» – вона створює власну міфологію, що відображає багатоманітність жіночого досвіду, свободу вибору та креативну самодостатність. Таким чином, естрада стає простором не лише розваги, а й самовираження та культурного спротиву, де деконструються усталені гендерні уявлення й народжуються нові моделі жіночої присутності у мистецтві. У ХХІ столітті естрада стає одним із провідних майданчиків для переосмислення соціальних ролей і культурних кодів, зокрема гендерних. Сучасні виконавиці дедалі активніше використовують нові виконавські стратегії, що спрямовані на руйнування традиційних уявлень про жіночність, красу, поведінку та функцію співачки на сцені. Ці стратегії проявляються у виборі вокальних засобів, сценічної пластики, стилістики, текстів і навіть у способі комунікації з аудиторією.

Однією з ключових тенденцій є переорієнтація з естетики «жіночої витонченості» на естетику автентичності й сили. Українські виконавиці активно долають накинута шаблони «ніжної музи» чи «етно-берегині», демонструючи різні моделі жіночої суб'єктності. Зокрема, Alyona Alyona перетворює реп – традиційно «чоловічий» жанр – на платформу для артикулювання жіночого досвіду. Її вокальна стратегія полягає не у вокальній віртуозності, а в потужній дикції, тембровій глибині й ритмічній

переконливості. У своїх текстах вона деконструє кліше краси й успіху, наголошуючи на самоповазі, соціальній свідомості, силі інтелекту. Онука пропонує інший вектор – інтелектуальний модерн, де традиційні українські інтонації переосмислюються через електронну звукопалітру. Її сценічний образ – стриманий, позбавлений сексуалізованих рис; головною стає не зовнішня естетика, а сенсова глибина, етична позиція, національний контекст. Юлія Юріна (екс-Yuko) впроваджує елементи традиційного співу у електронну музику, створюючи синтез етнічного коріння та авангардної форми. Її експериментальна стратегія демонструє, що фольклор може бути не лише архаїкою, а й основою сучасного жіночого самовираження.

Західноєвропейські співачки, у свою чергу, пропонують інші, але концептуально споріднені моделі деконструкції гендерних кліше. Lady Gaga перетворює сцену на простір перформативної гри з ідентичністю. Її образ – це не «жінка» в традиційному розумінні, а багатогранний персонаж, який постійно змінює форми, ставлячи під сумнів саму стабільність гендеру. Björk вибудовує естетику «постлюдського» вокалу, де голос набуває рис природного, електронного, фантастичного. Її стратегія полягає у відмові від нормативності звучання – спів є частиною ширшої екологічної й філософської концепції. Billie Eilish деконструє стереотип молодого поп-зірки, відмовляючись від гламурного іміджу на користь «нормальності», вразливості й психологічної чесності. Її тихий, шепітний вокал стає символом інтимної правди та протестом проти демонстративності шоу-бізнесу.

Попри відмінність культурних контекстів, спільним для сучасних українських і західноєвропейських артисток є прагнення до самоідентифікації через творчість, а не через нав'язану модель «жіночності». Їхні нові виконавські стратегії засновані на: індивідуалізації голосу (унікальний тембр, природність, відмова від «канонічної краси»); авторській позиції (самостійне написання пісень, продюсування, режисура сценічних концепцій); поєднанні естетики та соціального меседжу (використання пісень як інструменту культурної критики); та перформативній свободі, де тіло, голос і текст стають рівноправними складниками художнього вислову. Таким чином, деконструкція гендерних кліше

в сучасному естрадному мистецтві є не лише проявом феміністичного руху, а й свідченням нового етапу розвитку вокальної культури. Жіночий голос набуває статусу повноцінного суб'єкта культурного діалогу – носія інтелектуального, емоційного та етичного змісту. У цій перспективі естрада перетворюється на простір рівноправного діалогу, де гендер стає не обмеженням, а джерелом творчої багатоманітності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Міждисциплінарний підхід та теоретико-методологічні засади дослідження дозволили розглянути жіночу вокальну ідентичність як явище на перетині музики, соціології, культурології та гендерних студій. Вона постає не лише як сукупність вокально-технічних параметрів, а як динамічна форма самовираження, у якій відображаються процеси трансформації суспільних уявлень про жіночність, свободу і творчість.

Було проаналізовано поняття «вокальна ідентичність» у контексті сучасного естрадного мистецтва; висвітлено історичні та соціокультурні передумови формування жіночого образу на естраді; розкрито специфіку художнього образу жінки у сценічному просторі української та західноєвропейської естради; визначено нові виконавські стратегії сучасних співачок, пов'язані з пошуками особистісної свободи та художнього самовираження; досліджено, яким чином естрадне мистецтво сприяє деконструкції гендерних стереотипів і трансформації уявлень про жіночність у масовій культурі; простежено, як сучасні вокалістки деконструють гендерні стереотипи через художній образ і сценічну поведінку; здійснено порівняльний аналіз творчих практик формування жіночої вокальної ідентичності українських та західноєвропейських виконавиць (на прикладах: Тіна Кароль, Onuka, Jerry Heil, Alyona Alyona – vs. Lady Gaga, Beyoncé, Adele, Dua Lipa та ін.).

Дослідження показало, що жіноча вокальна ідентичність на сучасній естраді є складним і багатограним феноменом, що поєднує вокальну майстерність, сценічний образ та соціокультурний меседж. Аналіз українського та західноєвропейського досвіду дозволив окреслити кілька ключових тенденцій. По-перше, визначено, що еволюція вокальної манери відбувається від традиційного, лірично-етичного звучання до експериментальної,

індивідуалізованої моделі, де голос стає засобом самовираження, а не лише інструментом виконання. Українські виконавиці (Onuka, Юлія Юріна, Alyona Alyona) демонструють поєднання фольклорних і авангардних практик, тоді як західноєвропейські співачки (Björk, Lady Gaga, Billie Eilish) впроваджують інноваційні темброві та перформативні рішення, руйнуючи традиційні жанрові й соціальні очікування. По-друге, зацентровано, що художній образ жінки на естраді трансформується від патерналістських архетипів («берегиня», «муза») до багатшарових моделей жіночої суб'єктності. Сучасна співачка поєднує емоційну щирість із інтелектуальною позицією, відчуттям соціальної відповідальності та художньої автономії. Ця трансформація відображає процеси емансипації та деконструкції усталених гендерних уявлень.

По-третє, окреслено, що нові виконавські стратегії включають індивідуалізацію голосу, авторську позицію, соціально значущий контент і перформативну свободу. Вони дозволяють артисткам демонструвати різні моделі жіночої ідентичності: від інтелектуально-рефлексивної (Onuka, Florence Welch) до соціально-протестної (Alyona Alyona, Lady Gaga) та емоційно-інтимної (Adele, Тоня Матвієнко). Незалежно від культурного контексту, ці стратегії забезпечують активну деконструкцію гендерних стереотипів, перетворюючи сцену на простір творчої автономії.

Перспективи подальших досліджень. Отже, сучасна естрада стає платформою, де жіночий голос не лише розважає, а й транслює нові соціокультурні моделі, відкриває можливості для самовираження та зміцнення інтелектуальної і художньої суб'єктності жінки. Порівняльний аналіз українського та західноєвропейського досвіду демонструє, що глобальні тенденції взаємодіють із локальними традиціями, створюючи унікальні прояви вокальної ідентичності, які поєднують культурну спадщину, інновації і соціальну свідомість. Жіноча вокальна ідентичність на естраді є динамічним явищем, що розвивається під впливом естетичних, технологічних, соціальних та гендерних чинників, формуючи новий образ сучасної жінки як автономної, творчої та самодостатньої суб'єкти мистецтва. Перспективи подальших досліджень із означеної теми полягають

у поглибленому вивченні взаємодії гендерної ідентичності та вокальної естетики в контексті цифрової культури й глобалізаційних процесів. Актуальним напрямом стане порівняльний аналіз жіночих виконавських стратегій у різних жанрах сучасної естради – від інді-попу до

етно-електроніки. Також перспективним видається вивчення ролі візуальних і медіаобразів у формуванні жіночої сценічної суб'єктності, а також осмислення постфеміністичних наративів у творчості молодого покоління виконавиць України та Європи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Godlewsky Tanja. Female Musicians' Visual Gender Staging in Music Videos. *CUBIC JOURNAL*. 2019, No. 2. Gender in Design – The GREAT small. P. 32–47. DOI: 10.31182/cubic.2019.2.016
2. Murray-Jones Evie. Singing and Gender. Through the lens of identity: A narrative study on the female singing experience within the Popular Music Higher Education sector in the UK. 2021. https://www.researchgate.net/publication/388780938_SINGING_AND_GENDER_Through_the_lens_of_identity_A_narrative_study_on_the_female_singing_experience_within_the_Popular_Music_Higher_Education_sector_in_the_UK
3. Turpin, Bethany R. Voice Image: developing a new construct for vocal identity. *Electronic Thesis and Dissertation Repository*. 2022, 8443. <https://ir.lib.uwo.ca/etd/8443>
4. Бобул І. В. Естрадно-вокальне мистецтво в контексті розвитку масової культури. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2021, № 3. С. 190–196.
5. Бойчук А. Нариси формування естрадного співака України у парадигмі ХХІ століття. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2023, Вип. 60, том 1, С. 53–59. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-1-8>
6. Бурлака, А. Сучасна українська естрадна пісня як засіб трансляції культурної ідентичності. *Питання культурології*, 2023(41), С. 43–51. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.41.2023.276688>
7. Войченко О. Особливості вокальної манери Джамали. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022, Вип 47. Том 1. С. 78–82. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-1-12>
8. Гаценко Г., Ковмір Н., Юрчук В. Сценічне втілення естрадної пісні: комплекс виразних засобів у сучасних виконавських практиках. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*. 2024, № 7(2). С. 170–182. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7581.7.2.2024.316731>
9. Зібров П., Зайцев В. Вокальна манера як основа творчого стилю поп-виконавця. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024, Вип. 71, том 2, С. 48–52. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-7>
10. Каплюк, А. Стильове різноманіття сучасного вокально-пісенного виконавства в Україні. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*, 2023(25), С. 24–37. <https://doi.org/https://doi.org/10.33287/222327>
11. Кдирова, І., Цапенко, Н., Плегуча, О. Традиції і новаторські підходи у сучасному вокальному мистецтві. *Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку*, 2024(49), С. 107–113. <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi49.843>
12. Ключова О., Помазан Д. Мовностилістичні особливості пісенних текстів Jerry Neil (на матеріалі пісень «Тато» і «Мрія»). *Лінгвістика*. 2022, №2 (46), С. 50–59. DOI: <https://doi.org/10.12958/2227-2631-2022-2-46-50-59>
13. Козій, О., Тарасюк Л. Робота над художнім образом у вокальних творах. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2022, Вип 51, С. 142–147. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/51-20>
14. Конвалюк У. Типологія творчих особистостей української пісенної естради. *Українська музика*, 2018, №2(28). С. 76–82. <https://ukrmus.wordpress.com/wp-content/uploads/2019/01/2018-2-n28-11.pdf>
15. Красовська Л., Кудрич Л., Манько С., Михайлюченко О., Іванов В. Українська вокальна естрада поч. ХХІ ст.: у пошуках новаційних концептуальних обріїв. *Слобожанські мистецькі студії*, 2025, випуск 1 (07), С. 62–68. DOI <https://doi.org/10.32782/art/2025.1.11>
16. Матюшенко-Матвійчук, В. Особливості української вокальної музики в аспекті виконавства. *Fine Art and Culture Studies*, 2022(4), С. 52–57. <https://doi.org/10.32782/facs-2022-4-7>
17. Попова А. Інтеграція джазового вокалу у виконанні естрадних артистів Києва. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023, Вип. 63, том 2, С. 52–58. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-2-9>
18. Сінькевич О.Б. (2014) Гендер в ідентифікаційних практиках масової культури. *Філософія. Грані*. 2014, №11(115), С. 16–22.
19. Ткачук, А., Буць, Ж. Гендерні стереотипи української жіночої еліти в портретному інтерв'ю. *Folia Philologica*, 2023(6), 36–41. <https://doi.org/10.17721/fofia.philologica/2023/6/5>
20. Фурдичко А., Усачова І., Калюжна Т. Художньо-виконавські рефлексії естрадного вокаліста як показник авторського стилю. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*. 2024, № 7(2). С. 183–191. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7581.7.2.2024.316736>

REFERENCES:

1. Godlewsky Tanja. Female Musicians' Visual Gender Staging in Music Videos. *CUBIC JOURNAL*. 2019, No. 2. Gender in Design – The GREAT small. P. 32–47. DOI: 10.31182/cubic.2019.2.016 [in English]
2. Murray-Jones Evie. Singing and Gender. Through the lens of identity: A narrative study on the female singing experience within the Popular Music Higher Education sector in the UK. 2021. https://www.researchgate.net/publication/388780938_SINGING_AND_GENDER_Through_the_lens_of_identity_A_narrative_study_on_the_female_singing_experience_within_the_Popular_Music_Higher_Education_sector_in_the_UK [in English]
3. Turpin, Bethany R. Voice Image: developing a new construct for vocal identity. *Electronic Thesis and Dissertation Repository*. 2022, 8443. <https://ir.lib.uwo.ca/etd/8443> [in English]
4. Bobul I. V. Estradno-vokalne mystetstvo v konteksti rozvytku masovoi kultury. [Pop and vocal art in the context of the development of mass culture] *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv : nauk. zhurnal*. 2021, № 3. S. 190–196. [in Ukrainian]
5. Boichuk A. Narysy formuvannia estradnoho spivaka Ukrainy u paradyhmi XXI stolittia. [Essays on the formation of a pop singer in Ukraine in the paradigm of the 21st century] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 2023, Vyp. 60, tom 1, S. 53–59. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-1-8> [in Ukrainian]
6. Burlaka, A. Suchasna ukrainska estradna pisnia yak zasib transliatsii kulturnoi identychnosti. [Modern Ukrainian pop song as a means of transmitting cultural identity] *Pytannia kulturolohi*, 2023(41), S. 43–51. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.41.2023.276688> [in Ukrainian]
7. Voichenko O. Osoblyvosti vokalnoi manery Dzhamaly. [Peculiarities of Jamala's vocal manner] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2022, Vyp 47. Tom 1. S. 78–82. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-1-12> [in Ukrainian]
8. Hatsenko H., Kovmir N., Yurchuk V. Stsenichne vtilennia estradnoi pisni: kompleks vyraznykh zasobiv u suchasnykh vykonavskykh praktykakh. [Stage embodiment of pop song: a complex of expressive means in modern performing practices] *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Serii: Muzychni mystetstvo*. 2024, № 7(2). S. 170–182. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7581.7.2.2024.316731> [in Ukrainian]
9. Zibrov P., Zaitsev V. Vokalna manera yak osnova tvorchoho styliu pop-vykonavtsia. [Vocal manner as the basis of the creative style of a pop performer] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2024, Vyp. 71, tom 2, S. 48–52. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-7> [in Ukrainian]
10. Kapliuk, A. Stylove riznomanittia suchasnoho vokalno-pisennoho vykonavstva v Ukraini. [Stylistic diversity of modern vocal and song performance in Ukraine] *Muzykoznachna dumka Dnipropetrovshchyny*, 2023(25), S. 24–37. <https://doi.org/https://doi.org/10.33287/222327> [in Ukrainian]
11. Kdyrova, I., Tsapenko, N., Plehutsa, O. Tradytsii i novatorski pidkhody u suchasnomu vokalnomu mystetstvi. [Traditions and innovative approaches in contemporary vocal art] *Ukrainska kultura : mynule, suchasne, shliakhy rozvytku*, 2024(49), S. 107–113. <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi49.843> [in Ukrainian]
12. Klieshchova O., Pomazan D. Movnostylistychni osoblyvosti pisennykh tekstiv Jerry Heil (na materialy pisen «Tato» i «Mriia»). [Linguistic and stylistic features of Jerry Heil's song texts (based on the songs "Daddy" and "Dream")] *Linhvistyka*. 2022, №2 (46), S. 50–59. DOI: <https://doi.org/10.12958/2227-2631-2022-2-46-50-59> [in Ukrainian]
13. Kozii, O., Tarasiuk L. Robota nad khudozhnim obrazom u vokalnykh tvorakh. [Work on the artistic image in vocal works] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 2022, Vyp 51, S. 142–147. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/51-20> [in Ukrainian]
14. Konvaliuk U. Typolohiia tvorchykh osobystosti ukrainskoi pisennoi estrady. [Typology of creative personalities of Ukrainian song variety] *Ukrainska muzyka*, 2018, №2(28). S. 76–82. <https://ukrmus.wordpress.com/wp-content/uploads/2019/01/2018-2-n28-11.pdf> [in Ukrainian]
15. Krasovska L., Kudrych L., Manko S., Mykhailiuchenko O., Ivanov V. Ukrainska vokalna estrada poch. XXI st.: u poshukakh novatsiinykh kontseptualnykh obriiv. [Ukrainian vocal music at the beginning of the 21st century: in search of innovative conceptual horizons] *Slobozhanski mystetski studii*, 2025, vypusk 1 (07), S. 62–68. DOI <https://doi.org/10.32782/art/2025.1.11> [in Ukrainian]
16. Matiushenko-Matviichuk, V. Osoblyvosti ukrainskoi vokalnoi muzyky v aspekti vykonavstva. [Peculiarities of Ukrainian vocal music in the aspect of performance] *Fine Art and Culture Studies*, 2022(4), S. 52–57. <https://doi.org/10.32782/facs-2022-4-7> [in Ukrainian]
17. Popova A. Intehratsiia dzhazovoho vokalu u vykonanni estradnykh artystiv Kyieva. [Integration of jazz vocals in the performance of pop artists of Kyiv] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2023, Vyp. 63, tom 2, S. 52–58. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-2-9> [in Ukrainian]
18. Sinkevych O.B. Hender v identyfikatsiinykh praktykakh masovoi kultury. [Gender in the identification practices of mass culture] *Filosofii. Hrani*. 2014, №11(115), S. 16–22. [in Ukrainian]

19. Tkachuk, A., Buts, Zh. Henderni stereotypy ukrainskoi zhinochoi elity v portretnomu interv'iu. [Gender stereotypes of the Ukrainian female elite in a portrait interview] *Folia Philologica*, 2023(6), 36-41. <https://doi.org/10.17721/fofia.philologica/2023/6/5> [in Ukrainian]

20. Furdychko A., Usachova I., Kaliuzhna T. Khudozhno-vykonavski refleksii estradnoho vokalista yak pokaznyk avtorskoho styliu. [Artistic and performing reflections of a pop vocalist as an indicator of the author's style] *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Seriia: Muzychne mystetstvo*. 2024, № 7(2). S. 183–191. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7581.7.2.2024.316736> [in Ukrainian]

Дата першого надходження рукопису до видання: 23.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 21.11.2025

Дата публікації: 30.12.2025